

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 2.5.2003
KOM(2003) 227 lopullinen

2003/0088 (CNS)

Ehdotus:

NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖS

**alusten aiheuttaman ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskevan
rikosoikeudellisen kehyksen vahvistamisesta**

(komission esittämä)

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN PERUSTELUT

Ympäristörikokset ovat Euroopan unionin keskeinen huolenaihe. Tampereella 15.–16. lokakuuta 1999 kokoontunut Eurooppa-neuvosto totesi, että eräillä erityisen tärkeillä aloilla, mm. ympäristörikosten alalla, olisi pyrittävä sopimaan yhteisistä määritelmistä, syytteeseen asettamisen edellytyksistä sekä rikosoikeudellisista seuraamuksista. Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto totesi 28. syyskuuta 2000, että on tarpeen laatia ympäristörikollisuutta koskeva yhteisön säännöstö. Komissio onkin esittänyt tähän liittyvän direktiiviehdotuksen.¹ Lisäksi neuvosto hyväksyi 27. tammikuuta 2003 puitepäättöksen ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin.²

Öljysäiliöalus Prestigen onnettomuus Galician rannikon edustalla marraskuussa 2002 toi esiin sen, että alusten aiheuttaman ympäristön pilaantumisen suhteen on toteutettava pikaisia toimenpiteitä. Kööpenhaminassa 12.–13. joulukuuta 2002 pidetyssä kokouksessa Eurooppa-neuvosto ilmoitti päätöksestään toteuttaa määrätietoisesti kaikki tarvittavat toimenpiteet, jotta tällaisia katastrofeja ei enää tapahtuisi. Eurooppa-neuvosto pani tyytyväisenä merkille erityisesti komission aikomuksen selvittää, onko tarpeen toteuttaa erityisiä lisätoimenpiteitä, esimerkiksi vahingonkorvausvelvollisuutta ja rikosoikeudellisia seuraamuksia koskevia toimenpiteitä.³ Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto antoi 19. joulukuuta 2002 julistuksen, jossa se sitoutui harkitsemaan kaikkia tarvittavia lisätoimenpiteitä ympäristön ja erityisesti merien suojelun tehostamiseksi rikosoikeudellisin keinoin.

Direktiiviehdotus alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumisesta ja pilaamisrikoksista määrättävistä seuraamuksista, myös rikosoikeudellisista seuraamuksista⁴, on ensimmäinen merkittävä askel tähän suuntaan. Ehdotuksella sisällytetään yhteisön lainsäädäntöön alusten aiheuttamaa ympäristön pilaantumista koskevat kansainväliset päästösäännöt ja annetaan säännökset näiden sääntöjen soveltamisesta. Direktiiviä on tarkoitus soveltaa (tavanomaisten kansainvälisten normien ohella) myös sellaiseen rikolliseen toimintaan, joka tapahtuu aavalla merellä eli valtioiden lainkäyttövallan ulkopuolella olevilla merialueilla. Ehdotuksen mukaan rikoksista on määrättävä tehokkaat, oikeasuhteiset ja varoittavat seuraamukset. Luonnollisille henkilöille määrätään rikosoikeudellisia seuraamuksia, jotka kaikkein vakavimmissa tapauksissa voivat sisältää myös vapausrangaistuksen. Yleensä luonnollisille tai oikeushenkilöille määrättävät seuraamukset ovat kuitenkin sakkoja.

Jotta alusten aiheuttamaa pilaantumista voitaisiin torjua tehokkaasti, on täydennettävä järjestelmää, joka muodostuu Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osaston nojalla tehtävään oikeudelliseen yhteistyöhön liittyvistä toimenpiteistä.

Tämän puitepäättösehdotuksen tarkoituksena on näin ollen vahvistaa niitä rikosoikeudellisia toimenpiteitä, joiden avulla pyritään lähentämään alusten aiheuttamaa pilaantumista koskevia jäsenvaltioiden lakeja ja asetuksia, ja helpottaa ja kannustaa jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä näiden rikosten torjumiseksi.

¹ Komission 13.3.2001 esittämä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin (EYVL C 180 E, 26.6.2001, s. 238); muutettu ehdotus esitettiin 30.9.2002 (EYVL C 20 E, 28.1.2003, s. 284).

² EYVL L 29, 5.2.2003, s. 55.

³ Puheenjohtajan päätelmien 32–34 kohta.

⁴ KOM(2003) 92 lopullinen, 5.3.2003.

2. ALUEELLINEN, KANSAINVÄLINEN JA EU:N SÄÄDÖSKEHYS

Tämä puitepäättösehdotus niveltyy osaksi alueellista ja kansainvälistä säädöskehystä, johon se suurelta osin perustuu.

Direktiiviehdotuksessa 2003/.../EY mainitun Marpol 73/78 -yleissopimuksen ohella tämän puitepäättöksen kannalta merkittävin oikeusväline on 10. joulukuuta 1982 tehty YK:n merioikeusyleissopimus, jonka sopimuspuolia ovat sekä Euroopan yhteisö⁵ että kaikki jäsenvaltiot, jotka ovat myös ratifioineet sen, Tanskaa lukuun ottamatta. Tämä ehdotus neuvoston puitepäättökseksi perustuu suoraan YK:n merioikeusyleissopimuksen XII osaan "Meriympäristön suojelu ja säilyttäminen", jossa määrätään sopimuspuolina olevien valtioiden tutkinta- ja syytteenpano-oikeuksista ja määritellään lainkäyttövallan määrittämistä koskevat kriteerit.

Tässä yhteydessä on syytä mainita myös 13. syyskuuta 1983 tehty ns. Bonnin sopimus öljyn ja muiden vaarallisten aineiden aiheuttaman Pohjanmeren pilaantumisen torjuntayhteistyöstä, koska siinä määrätään valvontamekanismin perustamisesta ja sopimuspuolten keskinäisestä avunannosta muun muassa todisteiden keräämisessä. Sopimuspuolia ovat Saksa, Belgia, Tanska, Ranska, Norja, Alankomaat, Ruotsi ja Yhdistynyt kuningaskunta sekä Euroopan yhteisö. Toinen merkittävä alueellinen foorumi, jossa käsitellään alusten aiheuttamaa pilaantumista, on Itämeren suojelutyöryhmä. Myös Välimeren suojelua varten perustettu REMPEC (Regional Marine Pollution Emergency Response Centre for the Mediterranean Sea) käsittelee ympäristönsuojeluun liittyvien yleisempien näkökohtien ohella eräitä tämän puitepäättöksen kannalta kiinnostavia asioita.

Tässä puitepäättöksessä otetaan huomioon myös eräitä muita seikkoja, jotka mainitaan neuvoston jo hyväksymissä tai parhaillaan sen käsiteltävänä olevissa asiakirjoissa. Näitä on mm. äskettäin hyväksytty puitepäättös ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin siltä osin kuin se koskee oikeudellista yhteistyötä.⁶

3. OIKEUSPERUSTA

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 29 artiklassa katsotaan, että kehittämällä jäsenvaltioiden yhteistä toimintaa poliisiyhteistyössä ja oikeudellisessa yhteistyössä rikosasioissa voidaan edistää unionin tavoitetta antaa kansalaisille korkeatasoinen suoja vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvalla alueella.

Tämä tavoite on toteutettava tiivistämällä yhteistyötä oikeusviranomaisten ja muiden toimivaltaisten viranomaisten välillä. Lisäksi Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 31 artiklan 1 kohdassa luetellaan toimia, joiden tulee sisältyä rikosasioissa tehtävään oikeudelliseen yhteistyöhön ja rikosoikeuden säännösten lähentämiseen.

Tämä ehdotus vastaa näihin tavoitteisiin.

⁵ Yleissopimus tuli voimaan Euroopan yhteisön osalta 1.5.1998.

⁶ Tämä viittaus ei vaikuta millään tavoin kyseisen asiakirjan oikeusperustaa koskevaan komission kantaan. Komissio kiistää edelleen kyseisen oikeusperustan ja on antanut asiasta lausuman, joka on liitetty puitepäättöksen hyväksymistä koskevaan neuvoston pöytäkirjaan. Siinä komissio ilmoittaa "pitävänsä kiinni kaikista sille perustamissopimuksessa myönnettyistä oikeuksista". Antamansa lausuman mukaisesti komissio päätti 24. maaliskuuta 2003 nostaa neuvostoa vastaan kanteen, joka koskee kyseisen puitepäättöksen lainmukaisuuden valvontaa (PE/2003/410).

Nykyisten seuraamusten vaihtelevuus vääristää etenkin pilaantumisesta mahdollisesti aiheutuvia taloudellisia seuraamuksia sen mukaan, missä pilaantuminen on saanut alkunsa, vaikka sen vaikutukset tuntuisivat useissa EU:n jäsenvaltioissa. Rangaistusten yhdenmukaistaminen on omiaan vähentämään nk. *jurisdiction shopping* -ilmiötä, jossa rikolliset pyrkivät löytämään omalta kannaltaan suotuisimman oikeudenkäyttöalueen. Oikeusviranomaisten välistä yhteistyötä voidaan parantaa tunnustamalla valtion tutkintavaltuudet sen satamassa tai sen rannikon edustalla olevassa terminaalissa olevaan alukseen nähden sekä toteuttamalla mahdollisuus perustaa yhteisiä tutkintaryhmiä. Lainkäyttövallan määräytymistä koskevien sääntöjen avulla pyritään ehkäisemään jäsenvaltioiden välisiä tuomioistuimen toimivaltaa koskevia ristiriitoja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 31 artiklan d alakohdan mukaisesti. Yhteyspisteiden perustaminen tietojenvaihtoa varten helpottaa ja nopeuttaa toimivaltaisten viranomaisten välistä yhteistyötä ja jäsenvaltioissa sovellettavien sääntöjen yhteensopivuuden varmistamista, mistä määrätään Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 31 artiklan a ja c alakohdassa.

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 34 artiklan 2 kohdan b alakohdassa määrätään, että jäsenvaltioiden lainsäädäntöä olisi lähennettävä tekemällä puitepäätöksiä. Puitepäätösten tulee sitoa jäsenvaltioita saavutettavaan tulokseen nähden, mutta jättää kansallisten viranomaisten valittavaksi muoto ja keinot.

4. EHDOTUKSEN SISÄLTÖ

Otsikko: puitepäättös "alusten aiheuttaman ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskevan rikosoikeudellisen kehyksen vahvistamisesta"

Jo otsikko kertoo, että puitepäätöksen tarkoituksena on täydentää direktiiviä 2003/.../EY. Siksi otsikossa toistetaan direktiivin otsikossa käytetty ilmaisu "alusten aiheuttama ympäristön pilaantuminen". Ilmaisun "ehkäisemistä koskevan rikosoikeudellisen kehyksen vahvistamisesta" puolestaan täsmentää suunniteltujen lisätoimenpiteiden tavoitetta ja perustuu muiden yhteisön säädösten otsikoissa käytettyyn sanamuotoon.

1 artikla – Tarkoitus

Ehdotuksen 1 artiklassa täsmennetään, että puitepäätöksen tarkoituksena on täydentää direktiivin 2003/.../EY säännöksiä vahvistamalla niiden soveltamista koskevat yksityiskohtaiset rikosoikeudelliset säännöt. Puitepäätöksen soveltamisala on siten sama kuin direktiivin. Soveltamisalaan kuuluvat direktiivissä tarkoitetut, alusten suorittamat ympäristöä pilaavien aineiden laittomat päästöt, eli käytännössä öljyn ja irtolastina kuljetettavien haitallisten nestemäisten aineiden päästöjen ehkäiseminen kaikilla jäsenvaltioiden lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä (sisävesillä, aluevesillä, kansainväliseen merenkulkuun käytettävissä salmissa, joihin sovelletaan esteetöntä kauttakulkua, tai talousvyöhykkeellä) sekä aavalla merellä, kun päästöt tapahtuvat aluksesta tai mistä tahansa meriympäristössä toimivasta merialuksesta sen lippuvaltiosta riippumatta, kantosiipi- ja ilmatyynyalukset sekä vedenalaiset ja kelluvat alukset mukaan luettuina.

Soveltamisalan rajaaminen rikosoikeuteen sulkee pois kaikki yksityisoikeudelliset tai hallinnolliset lisätoimenpiteet.

2 artikla – Määritelmät

Tässä artiklassa täsmennetään, että puitepääöksessä käytetään samoja määritelmiä kuin direktiivissä 2003/.../EY, jota se täydentää. Tässä puitepääöksessä käytetty MARPOL 73/78 -yleissopimukseen perustuva laittomien päästöjen määritelmä sekä ympäristöä pilaavien aineiden määritelmä, joka sisältää myös öljyn ja haitalliset nestemäiset aineet, samoin kuin alusten tai henkilöiden ja oikeushenkilöiden määritelmä, ovat siis peräisin direktiivin 2003/.../EY 2 artiklasta.

3 artikla – Seuraamusten soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt

Direktiivissä 2003/.../EY säädetään rangaistaviksi teoiksi tuottamukselliset tai törkeän tuottamukselliset ympäristöä pilaavien aineiden laittomat päästöt. Direktiivin 6 artiklan mukaan tällaisista teoista on säädettävä tehokkaat, oikeasuhteiset ja varoittavat, tarvittaessa rikosoikeudelliset seuraamukset. Saman säännöksen mukaan luonnollisille henkilöille voidaan vakavimmissa tapauksissa määrätä jopa vapausrangaistus. Direktiivin 6 artiklan mukaan sekä luonnollisille että oikeushenkilöille voidaan määrätä myös sakkoja, mikä nykyisten kansallisten käytäntöjen perusteella onkin todennäköisin vaihtoehto.

Tämän puitepääöksen 3 artikla koskee siis direktiivissä säädettyjen seuraamusten soveltamista koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä. Säännös koskee kuitenkin ainoastaan näiden seuraamusten ominaisuuksia. Seuraamuksiin liittyviä laajempia näkökohtia käsitellään toisaalla.⁷

Ensimmäinen kohta koskee vapausrangaistuksia, joita voidaan direktiivin 2003/.../EY nojalla langettaa "kaikkein vakavimmissa tapauksissa". Tässä kohdassa säädetään vapausrangaistuksen enimmäiskeston alaraja. Taso perustuu 25.–26. huhtikuuta 2002 kokoontuneen oikeus- ja sisäasioiden neuvoston päätelmiin, joissa määritellään neljä mahdollista tasoa.⁸ Tässä puitepääöksessä säädetty taso vastaa oikeus- ja sisäasioiden neuvoston päätelmissä määriteltyä tasoa 3. Kolmas taso näyttäisi sopivimmalta rangaistusten yhdenmukaistamisen lähtökohdalta, sillä kun tämän puitepääöksen perusteella määrätään vapausrangaistus, kyseessä on todennäköisesti erittäin vakava rikos (direktiivissä tarkoitettut "vakavimmat tapaukset"). Vapausrangaistuksen enimmäiskeston alarajana on näin ollen vähintään 5–10 vuotta vankeutta. Tämän kynnysarvon vahvistaminen ei silti tietenkään merkitse sitä, että kansallisessa lainsäädännössä ei voitaisi määrätä sitä lyhyemmistä vapausrangaistuksista. Jäsenvaltiot voivat säätää myös alempia seuraamustasoja, joiden mukaan rangaistus on joko 1–3 vuotta tai 3–5 vuotta vankeutta. Niitä sovelletaan silloin kun rikos ei ole vähäinen mutta ei myöskään kuulu niihin "vakaviimpiin tapauksiin", jotka ovat ainoita joista direktiivissä 2003/.../EY säädetään vapausrangaistus.

Puitepääöksessä ei määritellä, millaisista rikoksista olisi langetettava direktiivissä tarkoitettu vapausrangaistus, vaan kukin jäsenvaltio voi arvioida rikosten vakavuutta omien perinteidensä ja oikeusjärjestelmänsä mukaisesti. Puitepääöksessä määritetään kuitenkin neljä erityistapausta, jotka on joka tapauksessa katsottava direktiivissä tarkoitetuiksi

⁷ Esim. tällä hetkellä puheenjohtajana toimiva Kreikka on esittänyt aloitteen neuvoston puitepääöksen tekemiseksi *ne bis in idem* -periaatteen soveltamisesta. Uusintarikollisuutta taas käsitellään rikosoikeudellisten seuraamusten lähentämisestä koskevassa tiedonannossa, joka komission on tarkoitus esittää lähiaikoina. Sen jälkeen laaditaan todennäköisesti ehdotus neuvoston puitepääökseksi rikosoikeudellisten seuraamusten lähentämisestä.

⁸ Taso 1: Rangaistus enimmillään vähintään 1–3 vuotta vankeutta; Taso 2: Rangaistus enimmillään vähintään 2–5 vuotta vankeutta; Taso 3: Rangaistus enimmillään vähintään 5–10 vuotta vankeutta; Taso 4: Rangaistus enimmillään vähintään 10 vuotta vankeutta (tapauksissa, jotka edellyttävät erittäin ankaria rangaistuksia).

"vakavimmiksi tapauksiksi". Näitä ovat vuonna 1998 annetussa yhteisessä toiminnassa⁹ tarkoitetut rikollisjärjestön toimintaan liittyvät rikokset tai tapaukset, joissa rikokset ovat aiheuttaneet ihmisille vakavia vammoja tai johtaneet heidän kuolemaansa tai aiheuttaneet veden laadulle tai eläin- tai kasvilajeille tai niiden osille huomattavaa vahinkoa.

Komissio haluaa korostaa, että näiden neljän tapauksen mainitseminen tässä artikkelissa ei estä jäsenvaltioita määrittelemästä lainsäädännössään mitä tahansa muuta tapausta "kaikkein vakavimmaksi". Puitepäätöksessä mainitut neljä "vakavinta" tapausta vastaavat sitä, mitä yleensä pidetään vakavimpana sekä kansallisella tasolla että muissa Euroopan unionin tasolla annetuissa säädöksissä. Vastaavalla tavalla osallistumista rikollisjärjestön toimintaan pidetään raskauttavana seikkana ehdotuksessa neuvoston puitepäätökseksi tietojärjestelmiin kohdistuvista hyökkäyksistä.¹⁰ Myös rikoksen uhrille aiheutunut erityisen vakava vahinko on raskauttava seikka, joka on otettava huomioon mm. ihmiskauppaan liittyvien rikosten yhteydessä.¹¹ Veden laadulle, eläimille tai kasveille aiheutuneet huomattavat vahingot otetaan huomioon myös edellä mainitussa puitepäätöksessä ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin teon tahallisuuden määrittelyn yhteydessä.

Koska puitepäätökset velvoittavat jäsenvaltioita saavutettavaan tulokseen nähden, mutta jättävät niiden valittavaksi tähän tarvittavan muodon ja keinot, jäsenvaltioilla säilyy tietty liikkumavapaus, kun ne mukauttavat lainsäädäntöään näihin sääntöihin ja määrittävät tässä puitepäätöksessä määritellyissä rajoissa sovellettavien seuraamusten luonnetta ja ankaruutta.

Direktiivin 2003/.../EY mukaisesti rikoksista ei määrätä aina tai ainoastaan vapausrangaistusta. Ensinnäkin vapausrangaistus määrätään ainoastaan kaikkein vakavimmista rikoksista, kuten edellä on todettu. Toisaalta on syytä säätää myös oikeushenkilöihin sovellettavista yhdenmukaisista pelotteista. Lisäksi vapausrangaistus voidaan hyvin määrätä myös muun seuraamuksen ohella.

Puitepäätöksen 3 artiklan 2 kohta koskee näin ollen niiden sakkorangaistusten yhdenmukaistamista, joita jäsenvaltiot voivat määrätä direktiivin 2003/.../EY nojalla vapausrangaistusten lisäksi tai niiden sijasta omien perinteidensä ja oikeusjärjestelmänsä mukaisesti.

Säännöksellä pyritään lähentämään seuraamusten tasoa velvoittamatta kuitenkaan jäsenvaltioita ottamaan käyttöön vähimmäisrangaistuksia, jos niiden oikeusjärjestelmässä ei ole sellaisia aiemmin käytössä. Siksi ehdotuksessa on päädytty järjestelmään, jossa määritellään enimmäisseuraamusten alaraja, mikä on lähellä oikeus- ja sisäasioiden neuvoston päätelmissä esitettyä vapausrangaistuksiin liittyvää periaatetta.

⁹ Yhteinen toiminta 21 päivältä joulukuuta 1998, jonka neuvosto on hyväksynyt Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan perusteella rikollisjärjestöön osallistumisen kriminalisoinnista Euroopan unionin jäsenvaltioissa (EYVL L 351, 29.12.1998, s. 1).

¹⁰ Komission ehdotus KOM(2002) 173 lopullinen, EYVL C 203 E, 27.8.2002, s. 109.

¹¹ Ks. ihmiskaupan torjunnasta 19 päivänä heinäkuuta 2002 annetun neuvoston puitepäätöksen (EYVL L 203, 1.8.2002, s. 1) 3 artiklan 2 kohdan c alakohta.

Jos rangaistukset määriteltäisiin rahamääräisesti, valuutan indeksointi aiheuttaisi jonkin verran vaihtelua, mikä sotisi direktiivin 2003/.../EY 6 artiklassa ilmaistua suhteellisuusperiaatetta vastaan.¹² Siksi onkin katsottu paremmaksi määritellä rangaistus tiettyinä prosenttiosuutena oikeushenkilön liikevaihdosta tai varallisuudesta. Tällaista järjestelmää on sovellettu myös muissa yhteisön oikeuden säädöksissä etenkin kilpailuoikeuden alalla.¹³ Tässä varallisuuden käsite täydentää liikevaihdon käsitettä. Sen on tarkoitus kattaa myös luonnollisten henkilöiden tai jopa voittoa tavoittelemattomien oikeushenkilöiden tilanne, joihin ei voida soveltaa liikevaihdon käsitettä. Käsitteen tulkinta jätetään kansallisten lainsäädäntöjen tehtäväksi.

Seuraamukset on jaettu kahdeksi tasoksi. Ensimmäinen taso, 1–10 prosenttia liikevaihdosta, liittyy tapauksiin, joissa luonnolliselle henkilölle ei välttämättä ole tarpeen määrätä vapausrangaistusta direktiivin 6 artiklan 4 kohdan mukaisesti, sillä nämä eivät ole kansallisessa lainsäädännössä tarkoitettuja kaikkein vakavimpia tapauksia. Edellisen kohdan mukaisesti näitä tapauksia ei ole yhdenmukaistettu, koska direktiivi ei edellytä, että niistä määrättäisiin vapausrangaistus. Toinen taso, 10–20 prosenttia liikevaihdosta, koskee sen sijaan kaikkein vakavimpia tapauksia, joista todennäköisesti määrätään direktiivin 2003/.../EY 6 artiklan 4 kohdassa tarkoitettu vapausrangaistus. Kyseessä ovat tapaukset, joissa edellisen kohdan mukaisesti määrätään enimmäisrangaistuksen tasoksi vähintään 5–10 vuoden vapausrangaistus (puitepäätöksen 3 artiklan 1 kohta).

Riippumatta siitä, mitä direktiivin 2003/.../EY 6 artiklan 5 kohdan b alakohdassa säädetään rikoksesta saadun hyödyn menetetyksi tuomitsemisesta, mikään ei estä jäsenvaltioita säätämästä, että tämän säännöksen perusteella määrättävien sakkojen määrässä otetaan huomioon asianomaisen rikoksen perusteella saatu hyöty.

4 artikla – Lainkäyttövalta

Koska tämä puitepäätos täydentää direktiiviä 2003/.../EY, puitepäätöksen 4 artiklassa tarkoitettu direktiivin soveltamisalaan kuuluvia rikoksia koskeva lainkäyttövalta määritellään suhteessa direktiivin soveltamisalaan, joka määritellään sen 3 artiklassa.

Tämän säännöksen mukaisesti jokaisen jäsenvaltion on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet ulottaakseen lainkäyttövaltansa rikoksiin, jotka tehdään:

- a) jäsenvaltion sisäisillä aluevesillä, satamat mukaan luettuina;
- b) jäsenvaltion aluemerellä;
- c) kansainväliseen merenkulkuun käytettävissä salmissa, joihin sovelletaan vuonna 1982 tehdyn Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksen III osan 2 osastossa määrättyä esteetöntä kauttakulkua, siltä osin kuin tällaiset salmet kuuluvat kyseisen jäsenvaltion lainkäyttövallan piiriin;

¹² Itämeren merellisen ympäristön suojelukomissio, ns. Helsingin komissio (HELCOM), on tosin suosittanut tällaista rikosoikeuden ulkopuolista hallinnollisten sakkorangaistusten yhdenmukaistamismallia (suojelukomission suositus 19/14). Suosituksessa säädetään kustakin MARPOL 73/78 -yleissopimuksen liitteissä mainitusta rikoksesta määrättävän sakkorangaistuksen vähimmäismäärä. Direktiivissä 2003/.../EY määriteltyjen öljyn tai muiden haitallisten nestemäisten aineiden laittomien päästöjen osalta tämä taso on 1 500 SDR (*special drawing rights* l. "erityisnosto-oikeudet", Kansainvälisen valuuttarahaston IMF:n luoma laskentayksikkö) eli tämän puitepäättöehdotuksen laatimishetkellä noin 1 900 euroa.

¹³ Ks. perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16 päivänä joulukuuta 2002 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 23 artikla (EYVL L 1, 4.1.2003, s. 1).

- d) kansainvälisen oikeuden mukaisesti määritellyllä jäsenvaltion talousvyöhykkeellä; ja
e) aavalla merellä.

Jäsenvaltioiden yhteistyötä koskevassa 8 artiklassa täydennetään tätä säännöstä säätämällä syytetoimien koordinoinnista jäsenvaltioiden välillä sekä 4 artiklan perusteella mahdollisesti ilmenevien toimivaltaristiriitojen ratkaisemiskriteereistä.

5 artikla – Rikosoikeudelliset tutkimukset satamavaltiliassa

Ehdotuksen 5 artiklan tarkoituksena on täydentää direktiivin 2003/.../EY 4 artiklaa, joka koskee täytäntöönpanotoimia jäsenvaltion satamassa olevien alusten osalta. Artiklan mukaan satamavaltilion toimivaltaisten viranomaisten, yleensä satamaviranomaisten, on tehtävä tiettyjä tarkistuksia. Jos tarkistusten perusteella epäillään rikosta, asiasta on ilmoitettava välittömästi toimivaltaisille oikeusviranomaisille.

Puitepäättöksen 5 artiklan 1 kohdassa täsmennetään, että oikeusviranomaiset aloittavat tässä vaiheessa rikosoikeudellisen tutkimuksen.

Artiklan 2 kohdassa täsmennetään sen valtion kansallisten viranomaisten tutkintavaltuudet, jonka satamassa olevan aluksen epäillään syyllistyneen direktiivin 2003/.../EY 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun ympäristöä pilaavien aineiden laittomaan päästöön. Tässä toistetaan YK:n merioikeusyleissopimuksen vastaavien määräysten keskeinen sisältö. Tutkimuksen tulisi sisältää kaikki asianmukaiset toimenpiteet, mukaan luettuina mutta näihin rajoittumatta aluksella tehtävät tarkastukset, todistajien kuuleminen, valokuvien ja muun todistusaineiston arviointi ja näytteiden ottaminen aineista.

6 artikla – Yhteiset tutkintaryhmät

Ehdotuksen 6 artiklassa velvoitetaan jäsenvaltiot toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet yhteisten tutkintaryhmien perustamiseksi 13 päivänä kesäkuuta 2002 tehdyn puitepäättöksen¹⁴ mukaisesti. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset tekevät entistä tiiviimmin yhteistyötä tutkimusten tuloksellisuuden varmistamiseksi. Tutkimusten koordinoimista hankaloittaa se, että direktiivissä 2003/.../EY tarkoitettut rikokset tapahtuvat usein monen eri valtion alueella. Tämä on erityisen vahingollista siksi, että alusten aiheuttama pilaantuminen edellyttää toimivaltaisilta viranomaisilta nopeita, mieluiten välittömiä toimia todisteiden keräämiseksi, sillä ne katoavat erityisen nopeasti silloin kun on kyse öljystä tai muista haitallisista nestemäisistä aineista.

Kesäkuun 13. päivänä 2002 tehty puitepäättös antaa tarvittavat puitteet tällaisten yhteisten tutkintaryhmien perustamiselle. Neuvostossa käsitellään parhaillaan mallisopimusta, jonka tarkoituksena on helpottaa yhteisten tutkintaryhmien perustamista. Europolin on suotavaa osallistua näihin yhteisiin tutkintaryhmiin heti kun pöytäkirja, jolla se valtuutetaan tällaiseen toimintaan, tulee voimaan.¹⁵

7 artikla - Syytetoimien aloittaminen

Ehdotuksen 7 artiklassa toistetaan määräyksiä, jotka ovat peräisin kaikkien jäsenvaltioiden allekirjoittamasta YK:n merioikeusyleissopimuksesta.

¹⁴ Yhteisistä tutkintaryhmistä tehty puitepäättös (EYVL L 162, 20.6.2002, s. 1).

¹⁵ Neuvoston säädös, annettu 28 päivänä marraskuuta 2002, Euroopan poliisiviraston perustamisesta tehdyn yleissopimuksen (Europol-yleissopimus) ja Europolin, sen elinten jäsenten sekä Europolin apulaisjohtajien ja työntekijöiden erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan muuttamisesta tehtävästä pöytäkirjasta (EYVL C 312, 16.12.2002, s. 1).

Tämän kansainvälisen yleissopimuksen pohjalta tässä artikkelissa säädetään ensimmäisen kerran Euroopan unionin säädöksessä syytetoimien lainmukaisuudesta ja asetetaan sille tiukat rajat.

Koska syytetoimien lainmukaisuutta koskeva periaate voi joutua ristiriitaan eräissä jäsenvaltioissa sovellettavan tarkoituksenmukaisuusperiaatteen kanssa, säännöksessä täsmennetään, että syytetoimet on aloitettava kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti ja edellyttäen, että todisteita on "riittävästi". Toisin sanoen tämä säännös ei sitoi jäsenvaltiota, jossa syytetoimien aloittamista tai aloittamatta jättämistä koskeva toimivalta kuuluu syyttäjäviranomaiselle. Toisaalta, vaikka jonkin jäsenvaltion syyttäjäviranomaisella ei olisikaan tällaista toimivaltaa, kyseisen valtion ei tarvitsisi säätää velvollisuudesta aloittaa syytetoimet, jos todisteita ei ole riittävästi.

Lisäksi täsmennetään, että säännöstä sovelletaan jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä koskevan "8 artiklan säännöksistä riippumatta". Näin otetaan huomioon syytetoimien keskittämisen tarve.

8 artikla – Jäsenvaltioiden yhteistyö

Ehdotuksen 8 artikkelissa säädetään, että jäsenvaltioiden on annettava toisilleen mahdollisimman laajalti keskinäistä apua ja kuultava toisiaan, kun sama rikos kuuluu useamman jäsenvaltion lainkäyttövallan piiriin.

Tätä varten artiklan 1 kohdassa viitataan eräiden muiden EU:n säädösten tavoin¹⁶ varsin väljästi yleissopimukseen, monen- ja kahdenvälisiin sopimukseen ja muihin järjestelyihin. Tässä yhteydessä on syytä kiinnittää erityistä huomiota YK:n merioikeusyleissopimuksen 228 artiklaan, jossa määrätään oikeudellisten toimien keskeyttämisestä ja niihin ryhtymistä koskevista rajoituksista.

Artiklan 2 kohdassa määrätään, että jäsenvaltioiden on tehtävä yhteistyötä sen ratkaisemiseksi, mikä niistä ryhtyy syytetoimiin rikoksentekijöitä vastaan, jos rikos kuuluu useamman jäsenvaltion toimivaltaan ja nämä voivat ryhtyä pätevästi syytetoimiin samojen tosiseikkojen perusteella. Pyrkimyksenä on mahdollisuuksien mukaan keskittää syytetoimet yhteen jäsenvaltioon. Jäsenvaltiot voivat tehdä tällaista yhteistyötä minkä tahansa Euroopan unionin piirissä perustetun elimen tai mekanismin avulla, jonka tarkoituksena on helpottaa toimivaltaisten viranomaisten yhteistyötä ja niiden toimien koordinoitua. Erityisen hyvin tähän tehtävään soveltuu 28. helmikuuta 2002 tehdyllä puitepäätöksellä¹⁷ perustettu Eurojust.

Artiklan 3 kohdassa esitetään 2 kohdan soveltamista varten luettelo toimivaltakriteereistä tärkeysjärjestyksessä. Luettelossa esitetyt kriteerit sisältyvät jo YK:n merioikeusyleissopimukseen tai muihin puitepäätöksiin, mm. puitepäätökseen ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin. Luettelossa mainitaan mm. seuraavat liittymäperusteet, joita sovelletaan luettelon mukaisessa järjestyksessä:

a) jäsenvaltio, jonka merialueella rikos on tehty (eli kyseisen valtion sisävesillä, satamat mukaan luettuina, aluevesillä ja talousvyöhykkeellä sekä sen lainkäyttövallan piiriin kuuluvissa salmissa),

b) jäsenvaltio, jolle on aiheutunut ainakin pilaantumisen riski, kun rikos on tehty aavalla merellä,

¹⁶ Ks. esim. muihin maksuvälineisiin kuin käteisrahaan liittyvien petosten ja väärennysten torjunnasta 28 päivänä toukokuuta 2001 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 11 artikla (EYVL L 149, 2.6.2001, 2. 1).

¹⁷ Neuvoston puitepäätös, tehty 28 päivänä helmikuuta 2002, Eurojust-yksikön perustamisesta vakavan rikollisuuden torjunnan tehostamiseksi (EYVL L 63, 6.3.2002, s. 1).

c) jäsenvaltio, jonka merialueen kautta alus kulkee, rikoksen tekopaikasta riippumatta ja direktiivin 2003/.../EY 3 artiklan 1 kohdassa vahvistetuissa rajoissa,

d) jäsenvaltio, jonka kansalainen rikoksen tekijäksi todettu henkilö on tai jossa hän asuu, / jäsenvaltiot, joiden kansalaisia rikoksen tekijöiksi todetut henkilöt ovat tai joissa he asuvat,

e) jäsenvaltio, jonka alueella rikoksen tehneen oikeushenkilön sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee,

f) jäsenvaltio, joka on sen aluksen lippuvaltio, josta rikos on saanut alkunsa.

Luetteloa laadittaessa on otettu huomioon EU:n piirissä esiintyneet ennakkotapaukset.¹⁸

9 artikla – Tietojen toimittaminen

Ehdotuksen 9 artiklassa säädetään tietojen toimittamisesta jäsenvaltioiden kesken. Tässä tarkoitetaan kahdentyyppisiä tietoja.

Artiklan kahdessa ensimmäisessä kohdassa tarkoitetaan tietoja, joiden tarkoituksena on estää pilaantuminen tai sen laajeneminen. Välittömän toiminnan tarve on tässä tilanteessa olennainen vaatimus, jota ei tarvitse erikseen perustella.

Artiklan kolmannessa kohdassa on kyse lähinnä puitepäätyksen soveltamiseksi toteutetuista toimenpiteistä, jotka jäsenvaltioiden on annettava tiedoksi ensisijaisesti lippuvaltiolle mutta myös muille jäsenvaltioille, joita asia koskee. Myös tässä tapauksessa on tärkeää, että tiedottaminen tapahtuu nopeasti. Tietojen toimittamisella ei ole kuitenkaan yhtä kiire kuin ensimmäisessä kohdassa. Siksi tässä kohdassa käytetään ilmausta "viipymättä", kun kahdessa ensimmäisessä kohdassa käytettiin ilmausta "välittömästi".

Tietojen ilmoittamisessa käytettävät keinot jätetään tarkoituksellisesti täsmennyttämättä: kukin jäsenvaltio voi päättää niistä itse sen mukaan, miten nopeasti tiedot on toimitettava.

10 artikla – Yhteysviranomaisten nimeäminen

Ehdotuksen 10 artiklan tarkoituksena on helpottaa tietojenvaihtoa nimeämällä tätä varten yhteysviranomaiset. Jäsenvaltiot voivat käyttää tähän tarkoitukseen nykyisiä yhteistyömekanismeja. Tämä säännös on tärkeä rikosoikeudellisen yhteistyön tehokkuuden kannalta.

Artiklan 2 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on ilmoitettava nimeämänsä yhteysviranomaiset neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle, jotta neuvoston pääsihteeristö voi välittää tiedon edelleen muille jäsenvaltioille.

11 artikla – Maantieteellinen soveltamisala

Tässä artiklassa täsmennetään, että puitepäätyksen maantieteellinen soveltamisala on sama kuin direktiivillä 2003/.../EY. Tämä johtuu edelleen siitä, että nämä säädökset täydentävät toinen toistaan. Sen vuoksi sovelletaan EY:n perustamissopimuksen 299 artiklan määräyksiä, joilla ei ole vastaavuutta Euroopan unionista tehdystä sopimuksessa.

12 artikla – Täytäntöönpano

¹⁸ Ks. erityisesti terrorismin torjumisesta 13 päivänä kesäkuuta 2002 tehdyn puitepäätyksen 9 artikla (EYVL L 164, 22.6.2002, s. 3).

Ehdotuksen 12 artiklassa käsitellään tämän puitepäättöksen täytäntöönpanoa ja seuranta. Artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteet tämän puitepäättöksen noudattamiseksi 31. joulukuuta 2004 mennessä.

Jäsenvaltioiden on toimitettava samaan päivämäärään mennessä neuvoston pääsihteeristölle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle kirjallisina säännökset, jotka ne ovat antaneet tämän puitepäättöksen mukaisten velvoitteidensa saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä. Neuvosto arvioi vuoden kuluttua näiden tietojen ja komission laatiman kertomuksen perusteella, ovatko jäsenvaltiot toteuttaneet tarvittavat toimenpiteet tämän puitepäättöksen noudattamiseksi.

13 artikla – Voimaantulo

Päättöksen 13 artiklassa säädetään, että puitepäättös tulee voimaan päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Ehdotus:

NEUVOSTON PUIITEPÄÄTÖS

alusten aiheuttaman ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskevan rikosoikeudellisen kehyksen vahvistamisesta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 29 ja 31 artiklan sekä 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen¹⁹,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon²⁰,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Neuvoston ja komission toimintasuunnitelmassa parhaista tavoista panna täytäntöön Amsterdamin sopimuksen määräykset vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamisesta²¹ sekä Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmissä (48 kohta)²² vaaditaan lainsäädäntötoimien toteuttamista ympäristöriskillisuutta vastaan, erityisesti yhteisiä seuraamuksia ja yhdenmukaisia menettelytapoja.
- (2) Tähän liittyen komissio hyväksyi 13 päivänä maaliskuuta 2001 ympäristön suojelua rikosoikeudellisin keinoin koskevan direktiiviehdotuksen²³, jonka mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä rikollisiksi teoiksi ja rangaistava tarvittaessa rikosoikeudellisin keinoin tietyt teot, jotka on tehty joko tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta kyseisen direktiiviehdotuksen liitteessä lueteltujen ympäristönsuojelua koskevien yhteisön säästöjen ja/tai jäsenvaltioiden yhteisön oikeuden noudattamiseksi hyväksymien sääntöjen vastaisesti.
- (3) Alusten joko tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta aiheuttaman pilaantumisen torjunta on yksi Euroopan unionin painopistealueita. Kööpenhaminassa 12 ja 13 päivänä joulukuuta 2002 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmissä (32–34 kohta) ja oikeus- ja sisäasioiden neuvoston 19 päivänä joulukuuta 2002 öljysäiliöalus Prestigen onnettomuuden vuoksi antamassa julistuksessa todetaan, että Euroopan unioni on päättänyt määrätietoisesti toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet, jotta tällaisia vahinkoja ei enää tapahtuisi.

¹⁹ EUVL C [...], [...], s. [...].

²⁰ EUVL C [...], [...], s. [...].

²¹ EYVL C 19, 23.1.1999, s. 1, 18 kohta.

²² <http://ue.eu.int/fi/Info/eurocouncil/index.htm>.

²³ EYVL C 180 E, 26.6.2001, muutettu ehdotus hyväksytty 30.9.2002 (EYVL C 20 E, 28.1.2003, s. 284).

- (4) Tätä varten on olennaisen tärkeää lähentää jäsenvaltioiden lainsäädäntöjä, kuten komissio totesi tiedonannossaan Euroopan parlamentille ja neuvostolle meriturvallisuuden parantamisesta öljysäiliöalust Prestigen onnettomuuden jälkeen²⁴.
- (5) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2003/.../EY alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumisesta ja pilaamisrikoksista määrättävistä seuraamuksista, myös rikosoikeudellisista seuraamuksista²⁵, säädetään tästä lainsäädäntöjen lähentämisestä yhtäältä näiden rikosten määrittelyn sekä niiden tekemisen, niihin osallistumisen ja yllyttämisen osalta ja toisaalta näistä rikoksista langetettavien seuraamusten tarvittaessa rikosoikeudellisesta luonteesta. Lisäksi direktiivissä säädetään eräistä teknisistä ja käytännön liitännäistoimenpiteistä.
- (6) Näiden säännösten täydentämiseksi on suotavaa lähentää muun muassa niiden rangaistusten tasoa, joita langetetaan rikosten vakavuuden perusteella niitä tehneille tai niistä vastuussa oleville luonnollisille henkilöille tai oikeushenkilöille, erityisesti 25 ja 26 päivänä huhtikuuta 2002 kokoontuneen oikeus- ja sisäasioiden neuvoston päätelmien mukaisesti.
- (7) Tätä varten on säädettävä rikosoikeudellisten tutkimusten helpottamisesta. Jäsenvaltioiden on tarvittaessa voitava perustaa yhteisiä tutkintaryhmiä, joihin myös Europol voitaisiin ottaa mukaan.
- (8) On laadittava yhteistyötä koskevat säännöt sen varmistamiseksi, että direktiivissä 2003/.../EY tarkoitettujen rikosten perusteella aloitetaan tehokkaat syytetoimet. Tätä varten Euroopan unionin on täydennettävä alueellisten tai kansainvälisten järjestöjen piirissä saatuja tuloksia. Yhdistyneiden Kansakuntien vuoden 1982 merioikeusyleissopimus, jonka kaikki Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat allekirjoittaneet ja jossa myös Euroopan yhteisö on sopimuspuolena, on tässä yhteydessä erityisen merkittävä.
- (9) On suotavaa varmistaa, että jäsenvaltiot ilmoittavat tarvittavat tiedot nopeasti toisilleen, jotta ne voivat tehdä keskenään mahdollisimman tehokasta yhteistyötä. On nimettävä täsmällisesti operatiiviset yhteysviranomaiset.
- (10) Koska jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla toteuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita ja koska ne voidaan toiminnan kohteena olevista menettelyistä aiheutuvien vahinkojen rajatylittävän luonteen vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla, unioni voi toteuttaa toimia perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Kyseisessä artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä puitepäätöksessä ei ylitetä sitä, mikä on näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeen.
- (11) Tässä puitepäätöksessä kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustettuja periaatteita,

²⁴ KOM(2002) 681 lopullinen, 3.12.2002.

²⁵ EUVL C [...], [...], s. [...].

ON TEHNYT TÄMÄN PUITEPÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Tarkoitus

Tämän puitepäättöksen tarkoituksena on täydentää direktiivin 2003/.../EY säännöksiä vahvistamalla niiden soveltamista koskevat yksityiskohtaiset rikosoikeudelliset säännöt.

2 artikla

Määritelmät

Tähän puitepäättökseen sovelletaan direktiivin 2003/.../EY 2 artiklassa säädettyjä määritelmiä.

3 artikla

Seuraamusten soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt

1. Kukin jäsenvaltio toteuttaa luonnollisten henkilöiden osalta tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että direktiivin 2003/.../EY 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista rikoksista voidaan langettaa vähintään 5–10 vuoden enimmäisvapausrangaistus ja vakavimmissa tapauksissa direktiivin 2003/.../EY 6 artiklan 4 kohdan mukaisesti erityisesti silloin:
 - a) kun rikokset on tehty osana rikollisjärjestön toimintaa rikollisjärjestöön osallistumisen kriminalisoinnista Euroopan unionin jäsenvaltioissa annetun yhteisen toiminnan 98/733/YOS joulukuun 21 päivältä 1998²⁶ mukaisesti,
 - b) kun rikokset ovat johtaneet ihmisten kuolemaan tai aiheuttaneet heille vakavia vammoja,
 - c) kun rikokset ovat aiheuttaneet huomattavaa vahinkoa veden laadulle,
 - d) kun rikokset ovat aiheuttaneet huomattavaa vahinkoa eläin- tai kasvilajeille tai niiden osille.
2. Kukin jäsenvaltio toteuttaa luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden osalta tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että direktiivin 2003/.../EY 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista rikoksista voidaan langettaa 6 artiklan 5 kohdan a alakohdan mukaisesti rikosoikeudellinen tai muu sakko, jonka määrän on oltava vähintään:
 - a) 1–10 prosenttia edellisen varainhoitovuoden kokonaisliikevaihdesta tai edellisen vuoden kokonaisvarallisuudesta silloin kun kyseessä eivät ole kaikkein vakavimmat tapaukset,
 - b) 10–20 prosenttia edellisen varainhoitovuoden kokonaisliikevaihdesta tai edellisen vuoden kokonaisvarallisuudesta silloin kun kyseessä ovat kaikkein vakavimmat tapaukset, erityisesti ne, jotka mainitaan 1 kohdassa.

²⁶

EYVL L 351, 29.12.1998, s. 1.

4 artikla

Lainkäyttövalta

Kukin jäsenvaltio toteuttaa tarvittavat toimenpiteet ulottaakseen lainkäyttövaltansa direktiivin 2003/.../EY 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin rikoksiin direktiivin 2003/.../EY 3 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa.

5 artikla

Rikosoikeudelliset tutkimukset satamavaltiliassa

- 1 Kun rikosasioissa toimivaltaiset viranomaiset saavat direktiivin 2003/.../EY 4 artiklan 3 kohdan mukaisesti tiedon saman direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja rikoksia koskevasta epäilystä, ne aloittavat rikosoikeudellisen tutkimuksen.
- 2 Tutkimuksen tulee sisältää kaikki asianmukaiset toimenpiteet, mukaan luettuina mutta näihin rajoittumatta aluksella tehtävät tarkastukset, todistajien kuuleminen, valokuvien ja muun todistusaineiston arviointi ja näyttöiden ottaminen aineista.

6 artikla

Yhteiset tutkintaryhmät

Jäsenvaltiot toteuttavat tarvittaessa tarvittavat toimenpiteet yhteisten tutkintaryhmien perustamiseksi 13 päivänä kesäkuuta 2002 tehdyn puitepäättöksen 2002/465/YOS mukaisesti, jotta voidaan suorittaa direktiivin 2003/.../EY 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja rikoksia koskevia rikosoikeudellisia tutkimuksia.

7 artikla

Syytötoimien aloittaminen

Valtio, joka on määritellyt lainkäyttövaltansa 4 artiklan mukaisesti, aloittaa viipymättä ja 8 artiklan säännöksistä riippumatta oletettua rikosta koskevat oikeustoimet oman lainsäädäntönsä mukaisesti, jos rikoksesta on riittävästi todisteita.

8 artikla

Jäsenvaltioiden yhteistyö

1. Jäsenvaltiot antavat toisilleen voimassa olevien yleissopimusten sekä monen- ja kahdenvälisten sopimusten ja järjestelyjen mukaisesti mahdollisimman laajalti keskinäistä apua direktiivin 2003/.../EY 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin rikoksiin liittyvissä menettelyissä.
2. Jos rikos kuuluu useamman jäsenvaltion toimivaltaan ja nämä voivat ryhtyä pätevästi syytötoimiin samojen tosiseikkojen perusteella, kyseiset jäsenvaltiot toimivat yhteistyössä päättääkseen, mikä niistä aloittaa syytötoimet rikoksentekijöitä vastaan, pyrkimyksenä keskittää syytötoimet mikäli mahdollista yhteen jäsenvaltioon. Jäsenvaltiot voivat tehdä tällaista yhteistyötä minkä tahansa Euroopan unionin piirissä perustetun elimen tai mekanismin avulla, jonka tarkoituksena on helpottaa

toimivaltaisten viranomaisten yhteistyötä ja niiden toimien koordinoitua. Ne turvautuvat tässä tapauksessa erityisesti Eurojustiin.

3. Tätä varten otetaan huomioon mm. seuraavat liittymäperusteet, joita sovelletaan tässä järjestyksessä:
 - a) jäsenvaltio, jonka alueella rikos on tehty;
 - b) jäsenvaltio, jonka alueella rikoksen vaikutukset ilmenevät;
 - c) jäsenvaltio, jonka alueen kautta alus, josta rikos on saanut alkunsa, kulkee;
 - d) jäsenvaltio, jonka kansalainen rikoksentekijä on tai jossa hän asuu;
 - e) jäsenvaltio, jonka alueella sijaitsee sen oikeushenkilön sääntömääräinen kotipaikka, jonka lukuun rikos on tehty;
 - f) jäsenvaltio, joka on sen aluksen lippuvaltio, josta rikos on saanut alkunsa.
4. Alue käsittää 3 kohtaa sovellettaessa direktiivin 2003/.../ET 3 artiklan 1 kohdan a–d alakohdassa tarkoitetun vyöhykkeen.

9 artikla *Tietojen toimittaminen*

1. Jos jäsenvaltio saa tiedon direktiivin 2003/.../EY 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta rikoksesta tai tällaisen rikoksen vaarasta, joka aiheuttaa tai saattaa aiheuttaa välittömän pilaantumisen, se ilmoittaa siitä välittömästi muille jäsenvaltioille, joita nämä vahingot uhkaavat, sekä komissiolle.
2. Jos jäsenvaltio saa tiedon direktiivin 2003/.../EY 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta rikoksesta tai tällaisen rikoksen vaarasta, joka saattaa kuulua jonkin jäsenvaltion lainkäyttövallan piiriin, se ilmoittaa siitä välittömästi kyseiselle jäsenvaltioille.
3. Jäsenvaltiot ilmoittavat viipymättä lippuvaltiolle ja kaikille muille asianomaisille jäsenvaltioille toimenpiteistä, jotka ne ovat toteuttaneet tämän puitepäättöksen ja erityisesti sen 4, 5, 6 ja 7 artiklan soveltamiseksi.

10 artikla *Yhteysviranomaisten nimeäminen*

1. Kukin jäsenvaltio nimeää operatiiviset yhteysviranomaiset tämän puitepäättöksen soveltamiseksi tarvittavien tietojen vaihtamista ja erityisesti todisteiden keräämistä varten.
2. Kukin jäsenvaltio ilmoittaa komissiolle, mikä sen yksikkö tai mitkä sen yksiköt toimivat 1 kohdassa tarkoitettuina yhteysviranomaisina. Komissio antaa nämä yhteysviranomaiset tiedoksi muille jäsenvaltioille.

11 artikla
Maantieteellinen soveltamisala

Tämän puitepäättöksen maantieteellinen soveltamisala on sama kuin direktiivillä 2003/.../EY.

12 artikla
Täytäntöönpano

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tämän puitepäättöksen noudattamiseksi tarvittavat toimenpiteet 31 päivään joulukuuta 2004 mennessä.
2. Jäsenvaltioiden on toimitettava samaan päivämäärään mennessä neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle kirjallisina säännökset, jotka ne ovat antaneet tämän puitepäättöksen mukaisten velvoitteidensa saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä. Neuvosto arvioi 31 päivään joulukuuta 2005 mennessä näihin tietoihin perustuvan kertomuksen ja komission kirjallisen kertomuksen perusteella sitä, missä määrin jäsenvaltiot ovat toteuttaneet tarvittavia toimenpiteitä tämän puitepäättöksen noudattamiseksi.

13 artikla
Voimaantulo

Tämä puitepäättös tulee voimaan päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tehty Brysselissä [...]

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja